

■ ■ ■ ІННОВАЦІЙНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК: 338.242 : 364.05

DOI: 10.37128/2411-4413-2019-7-4

**ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ФІНАНСУВАННЯ
СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ©**

ГОЛОВНЯ О.М.,
доктор економічних наук, доцент, доцент
кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності,
готельно-ресторанної справи та туризму,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

Проаналізовано інноваційні технології фінансування соціального розвитку, серед яких: фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг. Установлено, що фінансування соціальних проектів шляхом надання грантів є значним кроком уперед із погляду розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Інноваційні підходи фінансування набувають актуальності в умовах децентралізації та розвитку громад, зокрема партисипативне бюджетування, що полягає у можливості мешканців міста брати участь у прийнятті рішення стосовно того, як розподілити певну частину бюджету.

У рамках партисипативного бюджетування заслуговує на увагу гендерно зорієнтоване бюджетування, що є різновидом бюджетного менеджменту та спрямоване на інтеграцію гендерної складової у бюджетний процес на всіх рівнях бюджетної системи. Гендерно зорієнтоване бюджетування визнаний у всьому світі як ефективний інструмент досягнення гендерної рівності, який сприяє підвищенню ефективності використання бюджетних коштів.

Теоретико-методологічною основою дослідження стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів із питань фінансування соціального розвитку за допомогою інноваційних технологій, ресурси Internet. У дослідженні використано сукупність загальних і спеціальних наукових методів і підходів, у тому числі: монографічний – у літературному огляді досліджуваної проблеми; системного і структурного аналізу – у трактуванні сутності фандрайзингу, краудсорсингу, краудфандингу як складних економічних категорій, логічного узагальнення, системний метод, метод порівнянь, графічний, що дозволило забезпечити концептуальну єдність дослідження.

Ключові слова: соціальний розвиток, фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг, партисипативне бюджетування, гендерно зорієнтоване бюджетування

Табл.: 5. Рис.: 1. Літ.: 12.

**INTRODUCTION OF INNOVATIVE FINANCING TECHNOLOGIES SOCIAL
DEVELOPMENT**

GOLOVNYA Elena,
Doctor of Economic Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor the Department
of International Management, hotel and restaurant business and tourism,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

Innovative technologies of financing of social development are analyzed, among them: fundraising, crowdsourcing, kraudfanding. It has been established that financing of social projects by providing grants is a significant step forward from the point of view of development of social responsibility of business. Innovative financing approaches become relevant in the context of decentralization and community development, in particular, participatory budgeting, which is the ability of city residents to take part in deciding how to distribute a certain part of the budget.

Within the framework of participatory budgeting, gender-oriented budgeting, which is a kind of budget management, is aimed at integrating the gender component into the budget process at all levels of the budget system. Gender-based budgeting is recognized globally as an effective tool for achieving gender equality, which contributes to increasing the efficiency of using budget funds.

Theoretical and methodological basis of the research was the scientific works of domestic and foreign authors on the financing of social development through the use of innovative technologies, Internet resources. The study uses a set of general and special scientific methods and approaches, including: monographic - in the literary review of the problem under study; systemic and structural analysis - in the interpretation of the essence of fundraising, crowdsourcing, crowdfunding as complex economic categories, logical generalization, systemic method, method of comparisons, graphical, which allowed to ensure the conceptual unity of the research.

Key words: social development, fundraising, crowdsourcing, crowdfunding, party-level budgeting, gender-oriented budgeting.

Tabl.: 5. Fig.: 1. Lit.: 12.

ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ФИНАНСИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

ГОЛОВНЯ Елена Михайловна
доктор экономических наук, доцент,
доцент кафедры менеджмента внешнеэкономической деятельности,
гостинично-ресторанного дела и туризма,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

Проанализированы инновационные технологии финансирования социального развития, среди которых: фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг. Установлено, что финансирование социальных проектов путем предоставления грантов является значительным шагом вперед с точки зрения развития социальной ответственности бизнеса. Инновационные подходы финансирования приобретают актуальность в условиях децентрализации и развития общин, в частности партисипативное бюджетирования, заключается в возможности жителей города участвовать в принятии решения о том, как распределить определенную часть бюджета.

В рамках партисипативного бюджетирования заслуживает внимания гендерно ориентированное бюджетирования, является разновидностью бюджетного менеджмента и направлено на интеграцию гендерной составляющей в бюджетный процесс на всех уровнях бюджетной системы. Гендерно ориентированное бюджетирование признан во всем мире как эффективный инструмент достижения гендерного равенства, который способствует повышению эффективности использования бюджетных средств.

Теоретико-методологической основой исследования стали научные труды отечественных и зарубежных авторов по вопросам финансирования социального развития с помощью инновационных технологий, ресурсы Internet. В исследовании использованы совокупность общих и специальных научных методов и подходов, в том числе: монографический - в литературном обзоре исследуемой проблемы; системного и структурного анализа - в трактовке сущности фандрайзинга, краудсорсинга, краудфандинг как сложных экономических категорий, логического обобщения, системный метод, метод сравнений, графический, что позволило обеспечить концептуальное единство исследования.

Ключевые слова: социальное развитие, фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг, партисипативное бюджетирования, гендерно ориентированное бюджетирование

Tabl.: 5. Рис.: 1. Лит.: 12.

Вступ. В основі цілей державної економічної політики має стати економічне зростання в довгостроковій перспективі за рахунок відтворюваних ресурсів. Тому соціальні фактори (демографічні показники, якість життя, фізичне та духовне здоров'я нації) прямо корелюють із потребами в стійкому економічному співіснуванні соціуму та держави. На наше переконання, економічну систему визначає світоглядна ціннісно зорієнтована парадигма.

Бельгійський економіст Роберт Стойкерс висунув концепцію «метафори дерева», яка дозволяє розглядати економіку крізь призму культури і релігій, національних традицій і соціальних парадигм. Це означає, що рамки економічної стратегії мають задаватися соціальними орієнтирами.

У сучасній економіці якість життя людини значною мірою визначається станом соціальної сфери, розвиток якої відповідно залежить від забезпеченості фінансовими ресурсами. На теперішній час соціальна сфера продовжує відчувати брак фінансових і матеріально-технічних ресурсів. Це частково можна пояснити відсутністю налагоджених механізмів бюджетної і позабюджетної підтримки та сучасних механізмів інвестування в освіту, охорону здоров'я, духовний та фізичний розвиток, соціальний захист та соціальне забезпечення.

Соціальний розвиток національної економіки прямо пов'язаний із подальшим удосконаленням системи державного регулювання й управління фінансовим забезпеченням секторів соціальної сфери. В умовах розвитку інноваційного напрямку національної економіки важливо визначити пріоритетні напрямки фінансування секторів соціальної сфери та соціальної інфраструктури, а також запровадити інноваційні технології фінансування, що дозволить у подальшому реалізувати комплексне програмно-цільове фінансування соціального розвитку.

Постановка проблеми. Відповідаючи на потреби в інноваційних технологіях управління соціальним розвитком, національна економіка повинна запустити механізми активізації модернізаційних процесів. Для цього потрібно генерувати нові засоби досягнення соціально-економічних цілей, зокрема інтенсивного залучення коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам соціального розвитку присвячені численні праці вітчизняних науковців, серед яких варто особливо відзначити Гаращук О.В. [3], Кінаш І.П.[5], Куценко В.І.[6], Прямухіна Н.В. [10], Третяк В.П. [11] та інших. У прискореній реалізації державної політики соціального розвитку актуалізується питання фінансування соціального розвитку. Цьому питанню свого часу приділили увагу Богуславська С. І. [2], Лантух К.О. [7], Федоришин В. С. [12].

Формулювання цілей статті. У прискореній реалізації державної політики соціального розвитку актуалізується питання недержавного фінансування соціального розвитку та інноваційних технологій. Тому метою статті є оцінка інноваційних технологій фінансування соціального розвитку, провідне місце серед яких належить прогресивним механізмам залучення коштів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний економіко-інформаційний простір відкриває нові можливості для соціального розвитку. У суспільстві сформувалася ідеологія спільної реалізації проектів розрізненими людьми, що породила велику кількість напрямків господарської діяльності та управління інноваційними процесами. Деякі експерти вважають Україну маргіналом, який нелегко інтегрується у світові економічні та інформаційні тренди, але це не заважає бути учасником актуальних мережевих та інформаційних проектів.

Відповідаючи на потреби в інноваційних технологіях управління соціальним розвитком, національна економіка повинна запустити механізми активізації модернізаційних процесів. Для цього потрібно генерувати нові засоби досягнення соціально-економічних цілей, зокрема інтенсивного залучення коштів. До таких інноваційних технологій належить фандрайзинг, краудфандинг і краудсорсинг. Виконуючи похідну роль, такі технології є ефективним інструментом створення платформи для сприяння недержавному фінансуванню соціального розвитку. Співучасниками інноваційних технологій є автори оригінальних проектів, стартапери, компанії, організації, спонсори та споживачі оригінальних продуктів. Фінансування соціальних проектів шляхом надання грантів є значним кроком уперед із погляду розвитку соціальної відповідальності бізнесу та участі в Глобальному договорі.

У державній політиці соціального розвитку актуальною проблемою є пошук нових типів взаємодії між спільнотами для вирішення соціально важливих питань, серед яких пошук нетрадиційних джерел фінансування. Значною мірою пошукові та залученню коштів у соціальну сферу сприяють інноваційні технології фінансування соціального розвитку фандрайзингу, краудсорсингу та краудфандингові платформи, які є соціальними комунікаціями сфери аутсорсингу. Перераховані технології є новим способом взаємодії між різними учасниками соціальних відносин і сприяють інклюзивному підходу до генерації економічного зростання. Інклюзивна економіка є одним із пунктів глобальних цілей до 2030 року, які Україна адаптує до своїх умов.

Інклюзивний підхід передбачає, що кожен суб'єкт економіки є важливим, унікальним, цінним для суспільства і повинен мати можливості, щоб задовольнити свої потреби. Інклюзивне зростання економіки є багатofакторним і багаторівневим процесом, основою якого є економіка максимальної зайнятості та взаємодії усіх суб'єктів у контексті соціального розвитку національної економіки. Інклюзивне зростання економіки неможливе без активного залучення усіх осіб у різні види діяльності, поваги прав і свобод кожної окремої людини, забезпечення гарантій безпеки і рівноправності. Інклюзивний ріст – це високий, стійкий ріст, який створює і розширює економічні горизонти державотворення; створює більш широкий доступ до можливостей, який дозволяє всім членам суспільства брати участь в економічному зростанні і користуватися його перевагами. Інклюзивне зростання економіки має бути передумовою вдосконалення системи соціального захисту.

Фандрайзинг (Fundraising) організований збір коштів із недержавного сектору) є процесом залучення необхідних ресурсів для реалізації соціально важливих програм, проектів, грантів,

конкурсів і є перспективним інструментом соціально відповідальної взаємодії бізнесу, держави, громадських організацій та інших суб'єктів соціального розвитку. Фандрайзинг може базуватися на традиційних методах та нетрадиційних методах.

Серед видів фандрайзингу варто виділити адресний збір коштів та програмну чи проектну діяльність. Адресний збір – залучення коштів заради чогось дуже зрозумілого, збір грошей для допомоги конкретній людині. Досить часто такий метод має своє практичне застосування при зборі грошей для хворих дітей на дороговартісне лікування. У таких умовах все досить прозоро – відоме ім'я особи, яка потребує коштів, її фото, копії медичних документів, зрозумілий діагноз та яке лікування або препарати необхідні, відомі ціни. Благодійник все це бачить і в нього складається чітке розуміння, на що йдуть його гроші і яким буде результат.

Таблиця 1

Можливі форми фандрайзингу

Форми фандрайзингу	
Зовнішній – пошуками фінансування займаються професійні консультанти по фандрайзингу (незалежні консультанти та спеціальні фандрайзингові фірми)	Внутрішній – способами розробки та реалізації пошуку фінансування займаються працівники колективу самостійно
Методи фандрайзингу	
Традиційні методи (пряма комунікація з потенційними донорами через традиційні канали комунікації): - особисте звернення до благодійників через пошту (поштовий фандрайзинг); - телефонні дзвінки (телефандрайзинг); - проведення різного роду заходів (подієвий фандрайзинг; - реклама в ЗМІ.	Нетрадиційні методи: - системи електронних платежів; - SMS – пожертвування; - E- пожертвування.

Джерело: розробка автора

Програмна (проектна) діяльність – це організація і розвиток соціальних сервісів з урахуванням накладних витрат, зарплати адміністративних співробітників і залучених фахівців. У багатьох фондів є програми, під які необхідно залучати кошти, наприклад: програма реабілітації інвалідів, програма соціальної адаптації дітей сиріт, програма організації регулярної волонтерської допомоги в лікарні і т.д.

Краудсорсинг (Crowdsourcing) – передача певних виробничих функцій невизначеному колу осіб. Краудсорсинг сприяє залученню людей і волонтерів та їхніх творчих здібностей, знань, досвіду для спільного вирішення певних проблем чи втілення соціальних проектів із можливістю глобального охоплення. Найбільш відомі світові платформи краудсорсингу: Eureka, Userfarm, Mofilm, Tongal, Jovoto и Flare Studio.

Основний мотив звернення до краудсорсингового майданчика – отримати ефективне рішення за мінімум фінансових вкладень. Замовниками на українських платформах є дві основні категорії: 1) невеликі структури (громадські організації, фізичні особи-підприємці, волонтерські об'єднання), які мають мінімальний досвід у маркетингу та рекламі (або взагалі це їх перший досвід), і вони шукають партнерів; 2) великі структури, які розраховують за рахунок краудсорсингової платформи отримати значну економію.

Краудфандинг (Kraudfandings) – метод фінансування, який поєднує донорів конкретної ініціативи, є формою громадського співфінансування. Краудфандинг є механізмом колективних дій для привернення уваги до важливих соціальних тем та благодійництва і може бути своєрідною формою громадського фінансування. За даними провідних бізнес-аналітиків, ця технологія все активніше використовується для залучення коштів на ті чи інші проекти, ризикуючи в найближчому майбутньому просто витіснити з фінансового ринку звичних інвесторів.

Форми краудфандингу: просте пожертвування, соціальне кредитування, благодійна реклама перед продажами. Основні види краудфандингу: краудфандинг без винагороди інвестору, краудфандинг з певною нефінансовою винагородою інвестору, інвестиційний (акціонерний) з винагородою інвестору, який називають краудінвестингом.

Найбільш відомі платформи краудфандингу в Україні: Українська біржа благодійництва, Спільнокошт, Indiegogo, GlobalGiving, Causes, Crowdrise, Firstgiving, Kickstarten, HelpStarter.

У контексті модернізованого розвитку національної економіки набувають популярності логістично-маркетингові компоненти та інноваційні бізнес-ідеї, серед яких провідне значення

мають стартапи. Під стартапом варто розуміти бізнес-проект, який характеризується унікальним інноваційним замислом або перспективним продуктом. В основному, це невеликі компанії, що знаходяться на стадії заснування, які дуже обмежені в ресурсах.

Найбільш важливими маркетинговими ресурсами, на яких представлена інформація для охочих просунути свої стартапи: Startup Ranking: аналітика світових стартапів; Cool Startup Bro: відеоагрегатор про стартапи, що оновлюється щоденно; Press Friendly: пошук журналістів з TechCrunch, готових розповісти про ваш проект; Launch Lister: добірка найвідоміших стартапів із Product Hunt, Beta List та Startup List; Submit.co: список ресурсів та майданчиків, де можна розповісти про свій проект за кордоном; BLNKK: місце дискусій для засновників стартапів; Oneliners: пошук слоганів для стартапу; Startup Blink: глобальна карта стартапів усього світу; Inside Startups: історії про культуру в командах та стартап-компаніях.

На сьогодні державна стратегія соціального розвитку має передбачати раціональне поєднання бюджетної підтримки та використання всіх інструментів благодійництва і меценатства. Благодійники та меценати можуть здійснювати свої наміри щодо фінансової підтримки шляхом проведення грантових конкурсів із метою відбору і подальшого фінансування найбільш удалих проєктів.

Фундаментальною основою формування соціально зорієнтованої національної економіки має стати місцеве самоуправління. Відповідно до Європейської хартії місцевого самоуправління під місцевим самоуправлінням розуміють право і реальну можливість органів місцевого самоуправління регламентувати значну частину публічних справ за рахунок власної відповідальності в інтересах місцевого населення.

Для покращення якості життя населення має значення фінансовий потенціал території, фінансове забезпечення місцевих органів влади та нарощування муніципальних фінансів. Під муніципальними фінансами варто розуміти сукупність грошових засобів, якими володіють органи місцевого самоуправління для вирішення завдань, які поставлені державою та місцевим населенням.

Таблиця 2

Компоненти проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст»

Складова	Діяльність в межах компоненту
Компонент 1. Запровадження моделі «відкритого уряду» та забезпечення прозорості та ефективності прийняття рішень органами місцевого самоврядування	Розробка і застосування моделі «відкритого, демократичного управління»; формування і впровадження стратегічних планів відповідно до спільного бачення розвитку територіальних громад, розширення міжмуніципальної співпраці; формування місцевих нормативних актів/рішень, поліпшення управління, бюджетування і надання адміністративних послуг
Компонент 2. Підтримка розвитку і підвищення ефективності діяльності малих та середніх підприємств	Створення сприятливого бізнес-клімату для малого та середнього бізнесу з акцентом на жінок-підприємниць та екологічно чистий бізнес; підтримка розвитку бізнес-інфраструктури та проєктного фінансування; розвиток трисекторного партнерства для підтримки розвитку бізнесу
Компонент 3. Поліпшення співпраці місцевих, регіональних і централь-них органів влади у сфері децентралізації та міжвідомчого діалогу	Підвищення фахового рівня службовців місцевих, регіональних і центральних органів влади у сфері демократичного врядування, децентралізації, місцевого економічного розвитку, інвестицій і торгівлі; розширення міжвідомчого діалогу, впровадження децентралізації та комплексного планування економічного розвитку; зміцнення потенціалу муніципального сектору України для сприяння місцевому економічному розвитку, ефективному врядуванню та впровадженню реформ

Джерело: складено автором за [9].

Муніципальні фінанси формуються з таких основних джерел: державні засоби, які передаються органам місцевого самоуправління органами державної влади у вигляді дохідних статей та прав, передбачених законодавством; власні ресурси муніципальних утворень, які формуються за рахунок використання муніципальної власності та плати за послуги; позикові засоби чи муніципальні кредити. Співвідношення цих джерел визначає самостійність конкретного муніципального утворення, а органи державної влади мають намагатися до нарощування джерел, що належать до другої групи. Муніципальні фінанси складають самостійний структурний рівень фінансової системи держави. Необхідність муніципальних фінансів пов'язана з децентралізацією фінансової системи, розподілом повноважень та передачею частини таких повноважень на нижчі рівні владної вертикалі з метою більшого врахування інтересів населення у задоволенні їхніх потреб.

Важливим джерелом фінансових ресурсів місцевих органів влади є кредитні, страхові, фондові, інвестиційні структури.

В Україні підтримці фінансування муніципального сектору сприяють різні проекти. Одним із них є проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), спрямований на зміцнення муніципального сектору в Україні, впровадження ефективного демократичного управління та прискорення економічного розвитку шляхом підвищення спроможності українських міст у сфері демократизації врядування та місцевого економічного розвитку; створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього бізнесу; підтримку процесу децентралізації та інтегрованого планування розвитку на місцевому, регіональному та національному рівнях.

Проект ПРОМІС впроваджено з квітня 2015 року Федерацією канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади [9].

За допомогою методів фандрайзингу, краудсорсингу та краудфандингу можна зібрати кошти для вирішення соціальних проблем силами самих жителів міста: облаштування зон відпочинку, паркових зон, дитячих майданчиків, спортивних майданчиків, озеленення вулиць, встановлення додаткового освітлення.

Перераховані інноваційні підходи набувають актуальності в умовах децентралізації та розвитку громад. Адже, коли в окремого громадянина виникає якась проблема, він, замість того, щоб йти до інстанцій місцевих органів влади, описує її на спеціально створеній платформі (наприклад, на офіційному сайті місцевих органів влади). Крім того, саме тут він може висловити своє звернення, петицію або пропозиції щодо вдосконалення місцевого розвитку.

Тут можна використати інноваційну практику партисипативного бюджетування. Суть партисипативного бюджету полягає у можливості жителів населених пунктів брати участь у прийнятті рішення стосовно того, як розподілити певну частину місцевого бюджету, що зазвичай відбувається методом проведення конкурсів. На офіційній вебсторінці міської влади оголошують початок прийому проектів і після закінчення всі жителі голосують за той проект, який вони хочуть підтримати. Після підрахунку голосів визначають кількох переможців.

Таблиця 3

Основні форми партисипативного бюджетування

№	Форма	Основні характеристики	Країна, де поширена дана форма
1.	Делегуюча	Найпростіший спосіб, коли міська влада вирішує, яку частину бюджету можна виділити, та делегує громаді (мешканцям міста, асоціації орендарів) право приймати рішення, куди ці кошти спрямувати. Після того, коли громаду запросили до участі в партисипативному бюджетуванні, вона відповідає за використання наданої частки міських грошей.	Чикаго (США)
2.	Паралельна	В місті існує паралельна міська рада, яка обирається громадою міста терміном на 1 рік – Рада партисипативного бюджету (Municipal Council of the Budget). Члени цієї ради ретельно вивчають міський бюджет та дають прямі рекомендації, що повинно бути зроблено в цілому місті.	Порту-Алегрі (Бразилія)

Джерело: складено автором за [8].

У світовому економічному товаристві партисипативне бюджетування розповсюджувалося поступово. Перші партисипативні бюджети з'явилися в Бразилії на початку 1980 рр. Партисипативне або учасницьке бюджетування як механізм прямої демократії, за допомогою якого громадяни беруть участь у прийнятті рішень щодо розподілу бюджетних коштів, було вперше успішно втілене у бразильському Порту-Алегрі. Сьогодні його практикують до півтори тисячі населених пунктів на всіх континентах, а сам термін входить до словників економістів усього світу та до переліку рекомендацій ООН щодо ведення міських бюджетів [8]. Сьогодні в Бразилії існує біля 300 різних практик використання подібного бюджетування.

У контексті партисипативного бюджетування заслуговує на увагу гендерно зорієнтоване бюджетування, що є інструментом бюджетного менеджменту та спрямоване на інтеграцію гендерної складової у бюджетний процес у всіх сегментах бюджетної системи. Гендерно зорієнтоване бюджетування визнано в усьому світі як ефективний інструмент досягнення гендерної

рівності та сприяє підвищенню ефективності використання бюджетних коштів. Головна ціль гендерного бюджетування полягає в тому, щоб прорахувати економічну ефективність видатків з погляду соціальних, культурних, економічних, політичних та інших характеристик якості життя та всеохоплюючої оцінки потреб жінок і чоловіків.

Таблиця 4

Світова практика використання методів партисипативного бюджетування

№ п/п	Основні характеристики ПБ	Країна, де поширений даний метод
1.	У 2014 році Джакарта (столиця Індонезії) започаткувала свій план розумного міста, розроблено Платформу розумного міста (Smart City Platform), яка містить: додаток «Qlue» для запитів і повідомлень; мапу повеней, що підтримується завдяки краудсорсингу і дозволяє мешканцями поширювати інформацію про повені через Твіттер; а також краудсорсингове регулювання транспорту – інструмент навігаційного додатку Google. Пета-Джакарта (PetaJakarta – «мапа Джакарти» індонезійською) була розроблена дослідниками Університету Вуллонгонг в Австралії спільно з Агенцією з критичного менеджменту Джакарти. Повені є головною проблемою в місті, де щороку тисячі людей змушені залишати свої домівки. Завдяки повідомленням окремих мешканців у Твіттері вдається створити мапу реального часу, яка відслідковує затоплення у місті	Індонезія, Еквадор, Перу, Аргентина, Уругвай, Колумбія
2.	Велика кількість муніципалітетів приєдналася до різних об'єднань та фондів в рамках URBAL ПБ розглядається в контексті модернізації місцевого самоуправління. Досвід муніципалітета Крайстчерч (Нова Зеландія) отримав нагороду «за дружню до городян модернізацію» в рамках проекту «Міста завтрашнього дня». Париж в свій час затвердив схему ПБ у вигляді платформи «Мадам мер, я маю ідею», яка з 2014 по 2020 рр. розподілить 500 млн євро між проектами, які запропонували мешканці міста. На сьогодні це наймасштабніша ініціатива такого типу у світі	Франція, Іспанія, Італія, Нова Зеландія
3.	Впровадження ПБ було використано UCLGA (Африканська асоціація місцевих органів влади) за підтримки міжнародних організацій та програм, в т.ч. UN-НАВІТАТ (Програма ООН по населеним пунктах).	Сенегал, Камерун, Кенія, Конго, Мадагаскар

ПБ - партисипативне бюджетування
Джерело: складено автором за [8].

В Україні з 2013 року розпочав свою роботу Проект «Гендерне бюджетування в Україні». Проект реалізується за фінансової підтримки Уряду Королівства Швеції через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA) для забезпечення консультативної підтримки Міністерства фінансів України у процесі впровадження гендерно-чутливого бюджетування в Україні. На сьогодні це найбільший проект у світі із впровадження гендерно зорієнтованого підходу в бюджетному процесі, метою якого є підвищення економічної ефективності і результативності видатків бюджету, що враховують потреби чоловіків і жінок та їхніх різних груп. Системний підхід до застосування ГОБ на державному і місцевому рівні поєднує фінансовий та соціальний аспекти бюджету, а також сприяє скороченню гендерних розривів в Україні [4].

Таблиця 5

Характеристика програми «Гендерне бюджетування в Україні» у 2018 році

№ п/п	Показник	Значення
1.	Кількість міністерств, які подали до Міністерства фінансів України інформацію про врахування гендерного аспекту під час формування бюджетних показників на 2019–2021 рр. (гендерна бюджетна заява), одиниць	3
2.	Кількість паспортів бюджетних програм, які містять гендерний аспект, одиниць	60
3.	Кількість об'єднаних територіальних громад, які пройшли тренінги з гендерного бюджетування	94

Джерело: складено автором за [8].

Гендерно зорієнтоване бюджетування – це метод, що передбачає комплексну роботу щодо інтеграції гендерних аспектів у всі етапи процесу планування державних та місцевих бюджетів, зокрема: визначення гендерних питань у галузі; аналіз ситуації; збір інформації про програми, що

аналізуються; проведення гендерного аналізу програм, заходів, послуг; проведення гендерного аналізу бюджетних асигнувань; формування цілей та рекомендацій щодо посилення гендерної рівності; внесення змін до політики й бюджетів; моніторинг й оцінка [9].

Паспорт бюджетної програми – один з найважливіших документів, що містить повну інформацію про бюджетні програми. Аналіз паспортів бюджетних програм, що фінансуються з місцевих бюджетів, показав, що при формуванні 320 паспортів у 2019 році застосований гендерний підхід.

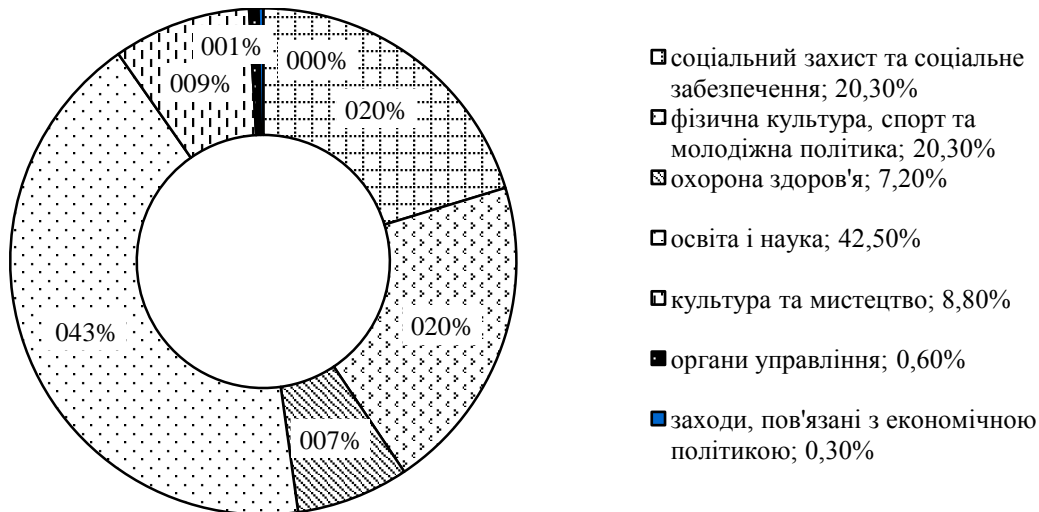

Рис. 1. Розподіл фінансування в гендерно зорієнтованому бюджетуванні

Джерело: складено автором за [4].

Це стосується таких областей: Вінницька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Київська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська, Волинська та Дніпропетровська [4].

В Україні інноваційні технології фінансування можна використати з метою впровадження прогресивних механізмів надання соціальних послуг мешканцям міста; соціалізації мешканців міста, які перебувають у складних життєвих обставинах; створення умов для активного саморозвитку та інтеграції в сучасне життя міста всіх категорій громадян.

Висновки. Підвищення соціальної орієнтації національної економіки можливе за рахунок розвитку інноваційного сектору. Фінансування соціальної сфери в цей час відчуває недостатність ефективних фінансових інструментів, що дозволяють вирішити проблеми якості освіти для можливостей розвитку економіки знань, забезпечення можливості ефективного функціонування охорони здоров'я та житлово-комунального господарства та інших провідних боків соціального розвитку.

Для зростання національної економіки та вирішення соціальних питань, використовуючи інноваційні підходи та платформи фандрайзингу, краудсорсингу і краудфандингу. Використовуючи інноваційні можливості підтримки соціального розвитку різні бізнес-структури та місцеві органи влади мають можливість: систематизувати отриману інформацію від жителів; забезпечити ефективний діалог між органами місцевого самоврядування і суб'єктами господарювання; здійснити постійний моніторинг соціальних ризиків та загроз під час економічних трансформацій.

Список використаних джерел:

1. “Громадський бюджет”: реалізуємо ідеї людей за бюджетні кошти. URL: <http://hadiachnews.com.ua/> (дата звернення: 17.06.2019).
2. Богуславська С. І. Проблеми фінансування розвитку соціальної сфери міст України. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. № 3. С. 138–142.
3. Гарашук О.В., Куценко В.І. Форсайт нових механізмів розв’язання соціоекологічних проблем у контексті сталого розвитку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2015. Вип. 40(3). С. 11–19.
4. Гендерне бюджетування в Україні. *Інформаційний бюлетень*. 2019. № 11. URL: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/> (дата звернення: 17.06.2019).
5. Кінаш І.П. Формування моделі управління розвитком матеріально-технічної бази соціальної сфери України. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 1. С. 225–230.
6. Куценко В., Гарашук О., Євтушенко Г. Соціальний розвиток у контексті попередження техногенних й екологічних небезпек. *Економіка природокористування і охорони довкілля*. 2017. №3. С. 27–34.

7. Лантух К.О. Особливості бюджетного фінансування соціальних функцій держави на сучасному етапі розвитку України. *Бізнес Інформ*. 2018. № 10. С. 247–254.
8. Орієнтованість на людину – новий етап для розумних міст. URL: <https://bigggidea.com/practices/1435/> (дата звернення: 11.06.2019).
9. Партнерство для розвитку міст «ПРОМІС». URL: <http://pleddg.org.ua/ua/pro-promis/fokus-promis> (дата звернення: 28.06.2019).
10. Прямухіна Н.В. Розвиток соціального партнерства в системі економічних відносин регіону. *Часопис економічних реформ*. 2018. № 3. С. 83–88.
11. Третяк В.П., Покоłodна Т. В. Аналіз підходів до формування стратегії соціально-економічного розвитку держави. *Соціальна економіка*. 2016. № 2. С. 151–156.
12. Федоришин В.С. Удосконалення фінансування соціального розвитку територіальних громад на засадах реформування комунальної власності. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2015. Т. 20. Вип. 6. С. 188–192.

References

1. “Hromadskyi biudzheth”: realizovuiemo idei liudei za biudzhetni koshty. URL: <http://hadiachnews.com.ua/> [in Ukrainian].
2. Bohuslavskaya, S. I. (2015). Problemy finansuvannya rozvytku sotsialnoi sfery mist Ukrainy. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy - Announcer of banking University*, 3, 138-142 [in Ukrainian].
3. Harashchuk, O.V., Kutsenko, V.I. (2015). Forsait novykh mekhanizmiv rozv'iazannya sotsioekolohichnykh problem u konteksti staloho rozvytku. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu - Collection of scientific works of the Tcherkasy statetechnological university. Seriya : Ekonomichni nauky. issue 40(3)*, 11-19 [in Ukrainian].
4. Henderne biudzhetuвання v Ukraini. *Informatsiyni biuleten*. 2019. № 11. URL: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/> [in Ukrainian].
5. Kinash, I.P. (2016). Formuvannya modeli upravlinnia rozvytkom materialno-tekhnichnoi bazy sotsialnoi sfery Ukrainy. *Aktualni problemy ekonomiky - Issues of the day of economy*, 1, 225-230 [in Ukrainian].
6. Kutsenko, V., Harashchuk, O., Yevtushenko, H. (2017). Sotsialnyi rozvytok u konteksti poperedzhennia tekhnohennykh y ekolohichnykh nebezpek. *Ekonomika pryrodokorystuvannya i okhorony dovkillia - Economy of nature management and guard of environment*, 3, 27-34 [in Ukrainian].
7. Lantukh, K.O. (2018). Osoblyvosti biudzhethnoho finansuvannya sotsialnykh funktsii derzhavy na suchasnomu etapi rozvytku Ukrainy. *Biznes Inform - Biznes Inform*, 10, 247-254 [in Ukrainian].
8. Oriientovanist na liudynu – novyi etap dlia rozumnykh mist [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bigggidea.com/practices/1435/> [in Ukrainian].
9. Partnerstvo dlia rozvytku mist «PROMIS». URL: <http://pleddg.org.ua/ua/pro-promis/fokus-promis> [in Ukrainian].
10. Priamukhina N.V. (2018). Rozvytok sotsialnoho partnerstva v systemi ekonomichnykh vidnosyn rehionu. *Chasopys ekonomichnykh reform - Journal of Economic Reforms*. № 3. S. 83-88 [in Ukrainian].
11. Tretiak, V.P., Pokolodna T.V. (2016). Analiz pidkhodiv do formuvannya stratehii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy. *Sotsialna ekonomika - Social economy*, 2, 151-156 [in Ukrainian].
12. Fedoryshyn, V.S. (2015). Udoskonalennia finansuvannya sotsialnoho rozvytku terytorialnykh hromad na zasadakh reformuvannya komunalnoi vlasnosti. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu - Announcer of the Odesa national university, Seriya : Ekonomika*. Т. 20. issue 6, 188-192 [in Ukrainian].

Інформація про автора

ГОЛОВНЯ Олена Михайлівна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму, Вінницький національний аграрний університет (e-mail: ellens@meta.ua).

GOLOVNYA Elena – doctor of Economic Sciences, associate professor, Associate Professor of International Management, hotel and restaurant business and tourism, Vinnytsia National Agrarian University (e-mail: ellens@meta.ua).

ГОЛОВНЯ Елена Михайловна – доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента внешнеэкономической деятельности, гостинично-ресторанного дела и туризма, Винницкий национальный аграрный университет (e-mail: ellens@meta.ua).

